

СТАНОВИЩЕ

от

доц. д-р Наталия Василевна Ушева, д.м.,

Ръководител Катедра по социална медицина и организация на здравеопазването

Факултет по обществено здравеопазване

Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов” – Варна,

Член на Научно жури съгласно Заповед № Р-109-556/01.12.2020г.
на Ректора на Медицински университет - Варна

Относно: Защита на дисертационен труд на *д-р Искра Станева Капинчева*, докторант към Катедра по социална медицина и организация на здравеопазването на тема *„Комплементарна и алтернативна медицина – развитие и място в българското здравеопазване“* за придобиване на ОНС „Доктор“ в област на висшето образование 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.1. Медицина по научна специалност „Социална медицина и организация на здравеопазването и фармацията“

Дисертационният труд е одобрен и насочен за публична защита след изслушване на заседание на Катедрения съвет (Протокол №10/ 29.10.2020г), съгласно изискванията на Правилника за развитие на академичния състав на Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“, гр. Варна.

Кратки данни за кариерното развитие и квалификации на докторанта

Искра Капинчева завършва средното си образование в IV-та Езикова гимназия „Фредерик Ж. Кюри“ в гр. Варна през 1981г., а образователно-квалификационната степен „магистър“ с професионална квалификация „лекар“ през 1988г. в Медицински университет – Варна. Д-р Капинчева има придобита специалност „Социална медицина и здравен мениджмънт“.

Професионалния си път д-р Капинчева започва като участъков лекар в Поликлиниката в гр. Дългопол, където работи в периода 1988 -1995 г., след което изпълнява длъжността експерт към Националния център по обществено здравеопазване – гр. София до 2008 г. Успоредно с експертната си дейност, д-р Капинчева ръководи много успешно Музея по история на медицината в гр. Варна.

Упражняването на дейностите като лекар-хомеопат д-р Искра Капинчева започва през 2004г., когато разкрива своя практика по хомеопатия.

Д-р Капинчева има множество специализации и курсове в България и чужбина, основната част от които са в областта на хомеопатията и други системи и терапии, отнасящи се до комплементарната и алтернативната медицина. Освен обученията, които преминава през годините, тя участва в преподаването по класическа хомеопатия и шуслерова терапия към Немския хомеопатичен съюз и към ЦЗО „Едикта“ – гр. София.

Член е на професионални, научни и неправителствени организации: Асоциация на лекари-хомеопати в България; Европейския комитет по хомеопатия; Европейско общество по интегративна медицина; Съюз на учените в България; Националното дружество по история на медицината; Сдружение „Обществено здравеопазване – 99“ и др.

Обща характеристика на дисертационния труд

Представеният дисертационен труд на д-р Искра Капинчева е с обем и във вид, отговарящ на изискванията на Закона за развитие на академичния състав и Правилника за развитие на академичния състав на Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – Варна. Отпечатан е на 130 стандартни страници и онагледен с 2 таблици и 14 фигури. Приложената библиографска справка включва 232 литературни източника, от които 97 са на кирилица и 135 – на латиница. Една четвърт от всички литературни източници са отпечатани през последните 5 години, в които са включени и електронните страници на научните или професионални организации в областта на комплементарната и алтернативна медицина в страната и чужбина. Приложенията се състоят от 3 въпросника, които са разположени на последните 20 страници на дисертационния труд.

Оценка на структурните части на дисертационния труд

Литературният обзор е написан на висок научен стил и свободно терминологично боравене върху 20 страници. Представена е актуалността на темата и мястото на България в европейската иновативна концепция – комплементарна и алтернативна медицина (КАМ). В световен мащаб се проявява все по-голям интерес към КАМ, поради което последната играе важна роля в икономическото развитие на някои страни, намалявайки разходите за здравето, натрупват се и доказателства за положителните ефекти, като в същото време в България информацията по тази тема е изключително оскъдна. В този смисъл, избраната тема на дисертационния труд е безспорно актуална в контекста на проучването на ситуацията и перспективите на КАМ в България. В началото на изложението докторантът е представил значението на основните използвани термини, с което унифицира понятията в тази относително нова за България материя. Другата съществена част на литературния обзор е представените в азбучен ред видове КАМ в Европа с тяхното историческо развитие и съвременно състояние. В хода на изложението и обобщението проличава задълбоченото познаване на темата и практическите проблеми на КАМ методите в България.

Целта на дисертационния труд е ясно дефинирана, отговаряща на темата и съдържанието на самостоятелните изследвания, а именно - *да се изследва историческото и научно развитие на комплементарната и алтернативна медицина (КАМ), и нейното място в българското здравеопазване с акцент върху хомеопатията като най-разпространен КАМ метод в Европа*. За постигане на така формулираната цел докторантът е определил 5 задачи, които целят дефиниране

на КАМ концепцията и мястото ѝ в българското здравеопазване; историческото и научно развитие на КАМ-терапиите в България; проследяване на нагласите и информираността, свързани с хомеопатията при пациенти с хронични оплаквания, както и причините за избора на хомеопатия, като основен КАМ-терапия в България при лечението на деца.

Представените хипотези отразяват задълбочените познания и дългогодишният опит на докторанта в областта на КАМ-терапиите.

Методологията на дисертационния труд включва конвергиращ паралелен микс-метод дизайн, при който д-р Искра Капинчева много точно използва едновременното или последователно прилагане на качествени и количествени методи за по-доброто разбиране на проучваната тема и за формулиране на изводи и препоръки в края на проучването. Отделните елементи на проучването включват приложение на историко-медицински, научно-литературен, SWOT-анализа; социологическо проучване на EQ-5D-3L въпросник за измерване на здравния статус при пациенти с хронични състояния и качествено проучване чрез полу-структурирани интервюта сред майките на деца, лекувани с хомеопатия. Всички проучвания са добре описани и онагледени в табличен и/или графичен вид.

Чрез *SWOT-анализа* д-р Капинчева извежда факторите на външната среда, които могат да благоприятстват или да застрашават съществуването и развитието на КАМ – терапиите в България: разпространение на хроничните заболявания, антибиотична резистентност, профилактика на заболяванията, застаряването на населението, палиативно лечение. Детайлно са описани глобалните и националните заплахи, оказващи влияние върху КАМ. На втория етап са анализирани силните (холистичния подход, възприемането на здравето като динамично, а не статично състояние, подкрепя вътрешните защитни сили на организма и има индивидуален подход) и слабите страни (липсата на официално академично образование за КАМ; участие на пациента; нерегистрирани по закона за лекарствените средства голяма част от КАМ лекарствата) на КАМ в България. В края на анализа докторантът формулира 3 стратегии за приложение и развитие на КАМ в България.

Провеждайки *историко-медицинското проучване* на КАМ-методите в България спрямо рамката приета от европейския проект CAMbrella, д-р Капинчева го съобразява с националните особености и извежда най-честите терапевтични методи, вкл. традиционните за България народна медицина, фитотерапия и лечебно гладуване.

Количественото проучване в областта на хомеопатията сред 211 пациенти с хронични оплаквания, които са получавали хомеопатично лечение най-малко една година и са посещавали хомеопатичните клиники за проследяване в рамките на периода на изследването е проведено с инструмента EQ-5D-3L и въпросник за демографските характеристики. Докторантът чрез получените резултати съставя социодемографския профил на хомеопатичните пациенти с хронични оплаквания и основните причини за избор на хомеопатия в България.

Резултатите от *качественото проучване* при 35 родители разкриват факторите за вземане на решението на родителите да използват КАМ за своето дете и подчертават важността на продължителния контакт с терапевта и доверието към него.

Заключителните изводи са ясно формулирани, отговаряйки на поставените хипотези и задачи на дисертационния труд. Приносният характер на дисертационния труд е безспорен, т.к. хвърля светлина върху една слабо проучвана и същевременно много интересна и все по-популярна тема за мястото и приложението на комплементарната и алтернативна медицина в България. Приемам изцяло оригиналните и приложно-практически приноси.

Авторефератът отговаря по структура на общоприетите изисквания и отразява синтезирано съдържанието на дисертационния труд.

Представени са 3 пълнотекстови статии, свързани с темата на дисертационния труд, от които едната е публикувана в международно списание с висок Импакт-фактор и две - в български списания. Докторантът е представил резултатите от проучванията и на два международни и един национален научни форума.

Заключение

Въз основа на цялостния анализ на дисертационния труд и свързаните с него научно-изследователски изяви и научно-приложен принос, професионално развитие и научно израстване на докторанта, изразявам *положително* становище и предлагам на членовете на Научното жури да присъдят образователна и научна степен „Доктор“ на д-р Искра Станева Капинчева в област на висшето образование 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.1. Медицина; научна специалност „Социална медицина и организация на здравеопазването и фармацията“.

10. 02. 2021 г.
гр. Варна

Член на Научното жури:

.....
Доц. д-р Наталия Ушева, д.м.